

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 24.08.2022

Vår ref.: 202211825-8 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.: 22/1168

Høringssvar fra NVE - forslag til endringer i fornybardirektivet, energieffektiviseringsdirektivet og bygningsenergidirektivet

Vi viser til høringsbrev av 9. juni 2022 hvor OED sendte EU-kommisjonens forslag til endringer i fornybardirektivet, energieffektiviseringsdirektivet og bygningsenergidirektivet på høring.

NVE har merknader knyttet til målene for fornybarandel og energieffektivisering, saksbehandlingsfrister, utpeking av egnede områder for fornybar energiproduksjon og kravene mht. solenergianlegg på bygninger.

1) NVE er positiv til høyere fornybarmål og energieffektiviseringsmål

Det foreslås høyere fornybar- og energieffektiviseringsmål for 2030. Målene skal være bindende på EU-nivå. Medlemsstatene skal gjennom nasjonale planer dokumentere hvordan de skal bidra. Det blir opp til de politiske myndighetene å ta stilling til om Norge skal ta inn disse endringene i norsk rett, men NVE er positiv til at innsatsen og oppmerksomheten om fornybar kraft og energieffektivisering økes. Økt innsats på energieffektivisering i Norge vil kunne bidra til lavere kraftpriser og mindre belastning på kraftsystemet. Direktivene legger opp til stor grad av fleksibilitet mht. hvordan målene skal nås. Dette støttes av NVE og er spesielt viktig dersom det blir aktuelt med nye og skjerpede mål også for Norge. Tiltakene må bidra til å fremme et energisystem som er samfunnsmessig rasjonelt, og samtidig redusere utslippene på en kostnadseffektiv måte.

2) Krav om ett kontaktpunkt anses som langt på vei ivarettatt i Norge

Der NVE er konsesjonsmyndighet, har NVE i dag ansvaret for hele konsesjonsprosessen. Dette inkluderer miljøkrav, ekspropriasjon av eiendom og en utstrakt offentlig høring til andre berørte instanser. Slik sett kan man si at Norge langt på vei oppfyller kravene til ett kontaktpunkt ("single contact point"/"one stop shop").

Kravet mht. ett kontaktpunkt vil etter vår vurdering ha noen administrative og økonomiske konsekvenser for myndighetene, men vi kan ikke se at det vil medføre spesielle utfordringer for Norge.

Stortinget har bedt regjeringen komme tilbake med et forslag om å innlemme planlegging og bygging av vindkraftanlegg i plan- og bygningsloven (Innst. 101 S – 2020-2021 s. 32). Dersom en slik prosess skal komme i tillegg til en konsesjonsprosess etter energiloven, vil kravet om ett kontaktpunkt måtte etterleves også i forbindelse med koordineringen mellom NVE og kommunene.

3) Store kraftanlegg tar tid å behandle både i og utenfor dedikerte områder (go-to areas)

Mye av tidsbruken i konsesjonsbehandlingen skyldes lovbestemte krav om saksbehandling, utredninger og høringer.

Tidsbruken i konsesjonsbehandlingen kan også forklares med at etablering av energianlegg i mange tilfeller medfører store interessekonflikter. Det krever grundige demokratiske prosesser og faglige vurderinger for å sikre at våre anbefalinger og vedtak har tilstrekkelig kvalitet.

Det vil være behov for å utvikle nye metoder for medvirkning og annen prosessgjennomføring, hvis raskere planlegging skal møte lovverkets krav om og allmenhetens forventning til deltakelse og påvirkning.

Det er viktig for NVE at saksbehandlingsfrister ikke går på bekostning av kvaliteten på faglige utredninger og vurderinger eller involvering av berørte aktører. Urealistisk korte saksbehandlingsfrister kan også virke mot sin hensikt ved at flere konsesjonssaker kan bli gjenstand for etterfølgende rettsprosess.

4) Utpeking av go-to-areas for utbygging av fornybar energiproduksjon kan være ressurskrevende

Spesielt egnede områder for energiproduksjonsformål er ressurskrevende å identifisere og det er en rekke hensyn som må avveies. For å avgjøre om et område kan kvalifisere som go-to-area, kan arealet måtte utredes uten at det finnes konkrete prosjektplaner. Dette kan bidra til at mer areal enn nødvendig utredes for kraftproduksjonsformål. Den opplevde sumeffekten av naturinngrep fra områder som settes av på kartet, men ikke benyttes, kan redusere aksepten for utbygging av ny kraftproduksjon. Erfaringen fra nasjonal ramme for vindkraft viser dette. Det er også problematisk at store arealer kan oppfattes som båndlagt til mulig fremtidig kraftproduksjon over lang tid.

Det vil måtte gjøres en relativt grundig og ressurskrevende vurdering av nettilknytning før utpeking av go-to areas, der både nettkapasitet og påvirkning på kraftsystemet vil måtte tas hensyn til.

For å lykkes med å identifisere slike områder kan det være fornuftig å forankre prosessen i eksisterende lokale planprosesser, som for eksempel kommunenes arealplaner. For å sikre tilliten til denne typen arealavklaring vil det trolig være viktig at det settes av tilstrekkelig med finansiering, gode incentivordninger og ekspertkompetanse slik at konsekvenser blir utredet tidlig og med riktig faglig innhold og god involvering.

Et annet sentralt element i utpeking av go-to-areas, er kravet om miljøvurderinger. Før et område kan utpekes som go-to-area, skal det gjennomføres miljøvurderinger etter SEA- og hvis relevant også etter habitat-direktivet (direktiv 2001/42/EF og direktiv 92/43/EEC, jf. artikkel 6(3)). Sistnevnte direktiv er ikke tatt inn i EØS-avtalen. Det er særlig utfordrende å gjennomføre miljøvurderinger i forbindelse med utpeking av mulige go-to-areas for vannkraft da prosjektutforming har svært stor betydning når miljøkonsekvensene skal vurderes.

Dersom arbeidet med å utpeke slike områder legges til kommunene, vil NVEs rolle som konsesjonsmyndighet bli påvirket. Det vil i så fall være viktig å identifisere de elementene i prosessen hvor dette skaper uklarheter og ekstraarbeid, og å finne de punktene der en kan utnytte den kommunale innsatsen til å spare tid og ressurser i forenkling av konsesjonsbehandlingen. Det bør være et stort potensial i utvikling av et gjennomgående system for innhenting og bruk av informasjon for hele prosessen fra overordnet kommunal arealavklaring til detaljplanfasen.

5) Det kan være enklere å utpeke go-to-areas for mindre vind- og solkraftanlegg

Det er ofte lettere å vurdere miljøkonsekvensene av mindre prosjekter, selv uten detaljert forkunnskap om et fremtidig energianlegg. Årsaken er blant annet at miljøkonsekvensene og eiendomsforholdene i disse sakene ofte er mer oversiktlig. Det kan også være lettere å avklare om det er behov for å utvide nettkapasiteten.

6) Krav mht. solenergianlegg på bygninger kan bidra til en styrket kraftbalanse i Norge

En viktig del av REPowerEU er EUs satsning på solenergi. NVE er i utgangspunktet positive til kravene som stilles i forslaget fra EU-kommisjonen med hensyn til installasjon av solenergianlegg på bygg. Dette vil bidra til en raskere utbygging av fornybar kraft uten å gripe inn i natur. Samtidig vil vi påpeke at det vil kunne innebære behov for nettførsterkninger i distribusjonsnettet.

Som pekt på i EUs solenergistrategi, som ble lagt fram samtidig med forslagene til endringer i direktivene, bør solenergianlegg på bygg kombineres med energilagring. Dette vil kunne redusere negative virkninger ved kravene. I tillegg vil et nasjonalt krav om solenergi på bygg også kunne føre til nye regulatoriske problemstillinger, blant annet knyttet til strømnettet.

NVE er usikker på hvordan forslaget om frist for å ha solenergianlegg på eksisterende offentlige og private yrkesbygg skal forstås. Å oppfylle et krav om solenergi på slike bygg innen 31. desember 2027 vil være teknisk og økonomisk utfordrende. Slik NVE forstår det, er den norske leverandørnæringen allerede presset pga. mangel på kvalifisert arbeidskraft.

Med en nybyggrate på 1,5 prosent vil et krav om anlegg på alle nye bygg kunne gi årlige installasjoner i størrelsesorden 1 GW, som med en brukstid på 850 timer tilsvarer et tilskudd på 0,85 TWh i året. I tillegg kommer kravet om solcelleanlegg på bruksareal av eksisterende offentlige og private yrkesbygg. For eksempel er det totale kartlagte tekniske potensialet, inkludert eventuelle takflater på mindre enn 250 m², om lag 30 GW. Over en periode vil disse kravene gi et vesentlig bidrag til en styrket kraftbalanse i Norge.

EU-kommisjonen foreslår at saksbehandlingstiden for solenergianlegg på bygg, inkludert store anlegg, skal være maksimum tre måneder. Etter hva NVE oppfatter er saksbehandlingstiden i en del nettselskap lengre enn dette.

Med hilsen

Erlend Sandnes
Seniorrådgiver

Godkjent i henhold til NVE sine interne rutiner.

Mottakerliste:

Olje- og energidepartementet